

Т. О. Долбенко

Теоретико-методологічні
засади прикладних
досліджень
активізації пізнавальної
діяльності дітей

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ

Т. О. ДОЛБЕНКО

**ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ
ЗАСАДИ ПРИКЛАДНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
АКТИВІЗАЦІЇ ПІЗНАВАЛЬНОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ**

МОНОГРАФІЯ

2-ге видання, виправлене та доповнене

«Видавництво Ліра-К»
Київ
2016

Рецензенти:

Дубина М. М. – доктор філологічних наук, професор кафедри культурології Київського національного університету культури і мистецтв,
Тимошук М. С. – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри видавничої справи та мережових видань Київського національного університету культури і мистецтв, академік АН вищої освіти України,
Горбань Ю. І. – кандидат культурології, доцент кафедри книгознавства і бібліотекознавства, директор наукової бібліотеки Київського національного університету культури і мистецтв.

Рекомендовано до друку Вченою радою Київського національного університету культури і мистецтв, протокол № 11 від 15 грудня 2015 року.

Долбенко Т. О.

Д64 **Теоретико-методологічні засади прикладних досліджень активізації пізнавальної діяльності дітей :** монографія / Т. О. Долбенко. – Київ : Видавництво Ліра-К, 2016. – 418 с.

ISBN 978-617-7320-27-1

У монографії на основі наукового аналізу психологічних, педагогічних, бібліотекознавчих і книгознавчих джерел і методичного узагальнення бібліотечного досвіду визначено теоретичні підходи до педагогічного аспекту активізації пізнавальної діяльності підлітків у бібліотеках для дітей; розглянуто специфіку активізації пізнавальної діяльності підлітків; роль науково-пізнавальної літератури в активізації пізнавальної діяльності підлітків; здійснено аналіз сучасних концепцій вікових і психологічних особливостей підлітків у вітчизняній і зарубіжній психології і педагогії, у вітчизняному і зарубіжному бібліотекознавстві; узагальнено тенденції застосування гри, засобів і прийомів в активізації пізнавальної діяльності підлітків у психології, педагогії і бібліотекознавстві.

Особливу увагу автор приділяє висвітленню концепції пізнавальної діяльності підлітків у бібліотеках для дітей.

Видання розраховане на викладачів, аспірантів, студентів вузів, усіх тих хто цікавиться питаннями активізації пізнавальної діяльності підлітків.

ISBN 978-617-7320-27-1

УДК 021.3:165.1.005-053.2

ББК 78.38

© Долбенко Т.О. , 2016

© «Видавництво Ліра-К», 2016

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ	6
ВСТУП	7
Розділ 1 НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ПРОБЛЕМИ АКТИВІЗАЦІЇ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДЛІТКІВ 12–13, 14 РОКІВ	10
1.1. Науково-теоретичні підходи до проблеми активізації пізнавальної діяльності підлітків 12–13, 14 років.....	10
1.2. Умови активізації пізнавальної діяльності підлітків 12–13, 14 років.....	22
1.3. Пізнавальна активність як якість пізнавальної діяльності підлітків 12–13, 14 років.....	29
<i>Висновки до розділу 1</i>	38
Розділ 2 СУЧАСНИЙ СТАН ЗАСТОСУВАННЯ ЗАСОБІВ І ПРИЙОМІВ В АКТИВІЗАЦІЇ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДЛІТКІВ 12–13, 14 РОКІВ	43
2.1 Застосування засобів і прийомів в активізації пізнавальної діяльності підлітків 12–13, 14 років.....	43
2.2. Застосування засобів і прийомів в активізації пізнавальної активності підлітків 12–13, 14 років.....	59
2.3. Застосування засобів і прийомів в активізації пізнавального інтересу підлітків 12–13, 14 років.....	69
<i>Висновки до розділу 2</i>	78
Розділ 3 ІНФОРМАЦІЙНІ ПОТРЕБИ ПІДЛІТКІВ 12–13, 14 РОКІВ ЯК ЧИТАЧІВ БІБЛІОТЕК ДЛЯ ДІТЕЙ З ТОЧКИ ЗОРУ АКТИВІЗАЦІЇ ЇХНЬОЇ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	86
3.1. Вікові та психологічні особливості підлітків 12–13,14 років як основа розвитку їхніх інформаційних потреб.....	86
3.2. Інформаційні потреби підлітків 12–13, 14 років як читачів бібліотек для дітей в Україні.....	107
3.3. Інформаційні потреби підлітків 12–13, 14 років як читачів бібліотек для дітей у зарубіжних країнах.....	114
<i>Висновки до розділу 3</i>	128

**Розділ 4 ЕФЕКТИВНІ НАПРЯМИ І ПОСЛУГИ
ІНФОРМАЦІЙНО-БІБЛІОТЕЧНОГО
ОБСЛУГОВУВАННЯ ПІДЛІТКІВ 12–13, 14
РОКІВ ЯК ЧИТАЧІВ НАУКОВО-ПІЗНАВАЛЬНОЇ
ЛІТЕРАТУРИ У БІБЛІОТЕКАХ ДЛЯ ДІТЕЙ**..... 143

4.1. Основні напрями і послуги в інформаційно-бібліотечного
обслуговування підлітків 12–13, 14 років, як читачів науково
пізнавальної літератури у бібліотеках для дітей..... 143

4.2. Застосування гри в активізації пізнавальної діяльності
підлітків 12–13, 14 років у бібліотеках для дітей..... 159

Висновки до розділу 4..... 173

**Розділ 5 МЕТОДОЛОГІЯ, МЕТОДИ І ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ
АНАЛІЗ ПРЕДМЕТНОЇ СФЕРИ ПРОЦЕСУ
АКТИВІЗАЦІЇ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ПІДЛІТКІВ 12–13, 14 РОКІВ У БІБЛІОТЕКАХ
ДЛЯ ДІТЕЙ**..... 179

5.1. Методологія і методи дослідження проблеми пізнавальної
діяльності підлітків 12–13, 14 років у бібліотеках для дітей..... 179

5.2. Термінологічний аналіз предметної сфери – процесу
активізації пізнавальної діяльності підлітків 12–13, 14 років
у бібліотеках для дітей 190

Висновки до розділу 5..... 200

**Розділ 6 СТРУКТУРНО-ФУНКЦІОНАЛЬНІ ЗАСАДИ
КОНЦЕПТУАЛЬНОЇ МОДЕЛІ АКТИВІЗАЦІЇ
ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДЛІТКІВ
12–13, 14 РОКІВ У БІБЛІОТЕКАХ ДЛЯ ДІТЕЙ**..... 210

6.1. Завдання і функції бібліотек для дітей України з
активізації пізнавальної діяльності підлітків 210

6.2. Бібліотечно-інформаційне забезпечення як базова
складова концептуальної моделі активізації пізнавальної
діяльності підлітків 12–13, 14 років..... 219

6.3. Технологічні можливості ігрових форм і педагогічна мета
їхнього використання в активізації пізнавальної діяльності
підлітків 224

6.4. Змістова основа активізації пізнавальної діяльності
підлітків 12–13, 14 років у бібліотеках для дітей..... 230

6.5. Результати перевірки моделі активізації пізнавальної
діяльності підлітків 12–13, 14 років у бібліотеках для дітей..... 267

6.6. Технологія активізації пізнавальної діяльності
підлітків 12–13 років..... 278

6.7. Технологія активізації пізнавальної діяльності
підлітків 14 років..... 296

Висновки до розділу 6..... 319

ВИСНОВКИ..... 337

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ..... 358

ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК..... 383

ДОДАТКИ..... 396